

USNESENÍ

(anonymizovaný opis)

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Grollové a soudkyň JUDr. Lenky Broučkové a JUDr. Milady Uhlířové ve věci

navrhovatele:

[osobní údaje navrhovatele]

bytem [adresa]

zastoupený advokátem Mgr. Ing. [jméno] [příjmení]

sídlem třída Kpt. Jaroše 1844/28, 602 00 Brno

b) [jméno] [příjmení], narozený dne [datum]

bytem [adresa]

zastoupený advokátem Mgr. [jméno] [příjmení]

sídlem Opletalova 1535/4, 110 00 Praha 1

c) GRACE LMC, s.r.o., IČO 27382435

sídlem Jankovcova 43/35, Holešovice, [PSC] [obec a číslo]

zastoupená advokátem JUDr. [jméno] [příjmení]

sídlem Synkovská 1327/6, 160 00 Praha 6

za účasti:

1. Povrly Copper Industries a.s., IČO 49903039

(dříve Měď Povrly a.s.)

sídlem Mírová 63, 403 32 Povrly

2. MTX Group a.s., IČO 27441261

sídlem Štěpánská 621/34, 110 00 Praha 1

obě zastoupené advokátkou JUDr. [jméno] [příjmení]

sídlem Seifertova 823/9, 130 00 Praha 3

o přezkoumání přiměřenosti protiplnění, o odvolání účastnic do mezitímního usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 13. dubna 2022, č. j. 20 Cm 106/2008-1215

takto:

Usnesení soudu prvního stupně se potvrzuje.

Odůvodnění:

1. Návrhem doručeným soudem dne 23. 9. 2008 se navrhovatel a) domáhal vůči účastnici č. 1 - Povrly Copper Industries a. s., IČO 499 03 039, sídlem Mírová 63, 403 32 Povrly (dále též jen, „Společnost“) a účastnici č. 2 - MTX Group a. s., IČO 274 41 261, sídlem Štěpánská 621/34, 110 00 Praha 1 (dále též jen, „hlavní akcionář“) přezkoumání přiměřenosti protiplnění za jednu akcii emitovanou Společností a určení, že protiplnění poskytnuté hlavním akcionářem ve výši 112 Kč za jednu akcii Společnosti o jmenovité hodnotě 717 Kč je nižší než přiměřené. Dále navrhl, aby soud uložil Společnosti povinnost oznámit soudní rozhodnutí všem osobám, které byly akcionáři Společnosti, způsobem vyplývajícím z jejich stanov do 15 dnů od právní moci usnesení.

2. Návrhem doručeným soudu dne 8. 10. 2008 se navrhovatel b) domáhal vůči Společnosti a hlavnímu akcionáři určení přiměřené výše protiplnění za jednu akcii Společnosti na majitele v zaknihované podobě o jmenovité hodnotě 717 Kč a vůči hlavnímu akcionáři zaplacení doplatku ve výši 632 422 Kč se zákonným úrokem z prodlení ode dne 2. 11. 2008 do zaplacení.

3. Návrhem doručeným soudu dne 30. 10. 2008 se navrhovatel c) domáhal vůči Společnosti a hlavnímu akcionáři určení přiměřené výše protiplnění za jednu akcii Společnosti na majitele v zaknihované podobě o jmenovité hodnotě 717 Kč a vůči hlavnímu akcionáři zaplacení částky 1 408 124 Kč se zákonným úrokem z prodlení ode dne 1. 11. 2008 do zaplacení.

4. Usnesením ze dne 7. 2. 2018, č. j. 20 Cm 106/2008-1010, soud prvního stupně určil ke dni 1. 11. 2008 přiměřené protiplnění za jednu akcii Společnosti o jmenovité hodnotě 717 Kč na částku 112 Kč (výrok I.), zamítl návrh navrhovatele a) na určení, že protiplnění ve výši 112 Kč za jednu akcii Společnosti o jmenovité hodnotě 717 Kč je nižší než přiměřené, zamítl návrh navrhovatele a) na uložení povinnosti Společnosti oznámit soudní rozhodnutí všem osobám, které byly akcionáři Společnosti, způsobem vyplývajícím z jejích stanov do 15 dnů od právní moci usnesení a zamítl návrhy navrhovatelů b) a c) o zaplacení doplatku přiměřeného protiplnění (výroky II. až IV.). Žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení (výrok V.) a uložil každému z navrhovatelů zaplatit státu částku 40 854,60 Kč a hlavnímu akcionáři částku 122 563,81 Kč do tří dnů od právní moci usnesení (výroky VI. až IX.).

5. K odvolání navrhovatelů a účastnice č. 2 Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 13. 8. 2021, č. j. 7 Cmo 296/2018-1091, usnesení soudu prvního stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V odůvodnění odvolací soud vytkl soudu prvního stupně neodstranění procesních vad, a to neurčitosti druhé části petitu navrženého navrhovatelem a) a též neurčitosti druhé části petitu navrženého navrhovatelem b) s tím, že soud prvního stupně se měl nejprve pokusit uvedené vady petitu odstranit postupem podle § 43 odst. 1 o. s. ř. Dále odvolací soud konstatoval, že, „V usnesení ze dne 26. 4. 2018, sp. zn. 29 Cdo 3024/2016 uveřejněném v Soudní judikatuře z oblasti občanského, obchodního a pracovního práva pod pořadovým číslem 82/2019 Nejvyšší soud dospěl k závěru, že, „Přiměřené protiplnění za účastnické cenné papíry, které přecházejí na hlavního akcionáře v důsledku postupu podle § 183i a násl. obch. zák., zásadně nesmí být nižší, než činila kupní cena, za kterou hlavní akcionář nabyl účastnické cenné papíry bezprostředně předtím, než požádal o svolání valné hromady podle § 183i odst. 1 obch. zák.; to platí i tehdy, šlo-li o tzv. prémiovou cenu, zahrnující přírůžku za získání majority“. Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně o nepoužitelnosti ceny 850 Kč za jednu akcii Společnosti při prodeji ze dne 22. 10. 2007. V tomto případě totiž není zřejmé, že kupujícím byl hlavní akcionář. Také není možné vycházet z transakce ze dne 18. 5. 2007, na základě níž nabyl hlavní akcionář i 89,75 % akcií Společnosti, a to v rámci nákupu 100 % akcií společnosti MAM Financial Advisors a.s., IČO 251 023 89, což znemožňuje stanovit cenu jedné akcie Společnosti. Skutečnost, že dne 1. 7. 2008 hlavní akcionář nabyl akcie Společnosti za cenu 510 Kč za jednu akcii, soud při své úvaze o přiměřené výši protiplnění zohlednil, ve světle citovaného usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2018, sp. zn. 29 Cdo 3024/2016 však zdůvodnění přiměřeného protiplnění ve výši 112 Kč neobstojí, v důsledku čehož je napadené usnesení nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.“ Na závěr odvolací soud soudu prvního stupně uložil, aby postupoval v souladu s právními závěry odvolacího soudu, které jsou pro něho závazné podle § 226 odst. 1 o. s. ř. s tím, že v odůvodnění nového rozhodnutí ve věci se bude též zabývat včasností návrhů podle § 183k odst. 1 a 2 ve spojení s § 769 obch. zák. a vypořádá se s dalšími právně relevantními odvolacími námitkami.

6. Usnesením uvedeným v záhlaví soud prvního stupně mezitímním usnesením (nesprávně nazvaným částečným usnesením) rozhodl o určení, že přiměřené protiplnění za jednu akcii o jmenovité hodnotě ve výši 717 Kč společnosti Měď Povrly a.s., IČO 49903039, ke dni 1. 11. 2008, je 510 Kč.

7. Soud prvního stupně vyšel (mimo jiné) z toho, že:

-) Navrhovatelé vlastnili akcie Společnosti, a to navrhovatel a) 48 akcií, navrhovatel b) 1 589 akcií a navrhovatel c) 3 538 akcií.
-) K přechodu vlastnického práva k akciím z navrhovatelů na hlavního akcionáře došlo dne 1. 11. 2008.
-) Dne 15. 1. 2008 uzavřela Společnost Corporate Finance a.s. (jako poradce) s hlavním akcionářem (jako klientem), „Smlouvu o poradenství“, jejímž předmětem byly činnosti související s vytěsněním minoritních akcionářů ve znění dvou dodatků ze dne 2. 7. 2007 a ze dne 14. 11. 2008.
-) Hlavní akcionář uzavřel dne 18. 5. 2007 s [jméno] [příjmení] a Ing. [jméno] [příjmení] (jako prodávajícími) smlouvu o převodu cenných papírů a smlouvu o postoupení pohledávek, jejímž předmětem bylo 770 ks akcií představující stoprocentní podíl na základním kapitálu společnosti MAM Financial Advisors a.s., IČO 25102389. Uvedená společnost vlastnila i 89,75 % akcií Společnosti. Předmětem převodu byly dále pohledávky prodávajících v celkové výši 90 491 558 Kč. Kupní cena akcií nejprve činila 255 100 030 Kč. Později dodatkem č. 1 byla cena převedených akcií snížena na 150 000 620 Kč (cena jedné akcie činila 194 806 Kč) a úplata za pohledávky činila 90 000 000 Kč.
-) Dne 22. 10. 2007 prodal navrhovatel b) přímým obchodem (proto není znám kupující) 521 akcií Společnosti za 850 Kč za jednu akcii.
-) Hlavní akcionář zastoupený předsedou představenstva Ing. [jméno] [příjmení], CSc. (jako kupující) uzavřel se společností SI CORPORATE FINANCE a.s. zastoupenou předsedou představenstva Mgr. [jméno] [příjmení] a členem představenstva Ing. [jméno] [příjmení] (jako prodávající) dne 1. 7. 2008 smlouvu o koupi cenných papírů, jejímž předmětem bylo 3 451 akcií Společnosti, představující 1,093 % akcií na základním kapitálu Společnosti, za celkovou kupní cenu 1 760 010 Kč (cena jedné akcie činila 510 Kč).
-) Společnost MAM Financial Advisors a.s. si u znaleckého ústavu NOVOTA a.s. objednala vyhotovení znaleckého posudku za účelem stanovení hodnoty akcií emitovaných Společností z důvodu doložení přiměřenosti protiplnění při výkupu účastnických cenných papírů podle § 183l a násl. obch. zák. NOVOTA stanovila hodnotu protiplnění pro účely vypořádání minoritních akcionářů ke dni 1. 7. 2007 ve výši 112 Kč za jednu akcii. NOVOTA při ocenění podniku aplikovala přírážku za malou tržní kapitalizaci a za specifické riziko a stanovila reálnou hodnotu Společnosti na základě dvou metod. Primárně použila výnosovou metodu diskontovaných peněžních toků a sekundárně porovnávací metodu kapitálových trhů. Znalec konstatoval, že výsledky obou metod nejsou v rozporu, a naopak se vzájemně podporují.
-) Společnost MAM Financial Advisors a.s. zanikla převodem jmění na svého hlavního akcionáře, a to účastníci č. 2, na základě smlouvy o převzetí ze dne 14. 5. 2008.
-) Dne 13. 8. 2008 byla v Obchodním věstníku publikována pozvánka na mimořádnou valnou hromadu Společnosti s tím, že se bude konat dne 28. 8. 2008, přičemž na pořadu jednání bylo rozhodnutí o přechodu všech akcií Společnosti na osobu hlavního akcionáře.
-) Mimořádná valná hromada Společnosti konaná dne 28. 8. 2008 rozhodla o přechodu účastnických cenných papírů Společnosti, vlastněných ostatními akcionáři, na hlavního akcionáře (účastníci č. 2), který vlastnil 90,843 % akcií Společnosti. Výši protiplnění určila částkou 112 Kč za jednu akcii Společnosti, když přiměřenost výše protiplnění byla doložena znaleckým posudkem ze dne 4. 8. 2008, č. 1804AF4978/08, znaleckého ústavu NOVOTA a.s.
-) Dne 1. 10. 2008 byla v Obchodním věstníku publikována skutečnost, že valná hromada Společnosti konaná dne 28. 8. 2008 na svém zasedání přijala usnesení, kterým rozhodla a vyslovila svůj souhlas s tím, že všechny akcie Společnosti přecházejí na osobu hlavního akcionáře, tj. účastníci č. 2.

-) Koncem roku 2008 extrémně poklesla cena mědi.

-) Soud ustanovil Vysokou školu ekonomickou v Praze, Institut oceňování majetku, znalecký ústav (dále též jen, „IOM“). IOM ocenil čistý obchodní majetek Společnosti variantně (DCF APV od mínus 332 686 000 Kč do mínus 238 356 000 Kč a likvidační ocenění maximálně mínus 79 655 000 Kč a minimálně mínus 318 490 000 Kč) s tím, že pravděpodobnější je spíše nižší úroveň záporného ocenění. Výši čistého obchodního majetku Společnosti znalec shledal zápornou. K uvedenému závěru znalec dospěl pomocí dvou metod, jimiž ocenil podnik Společnosti, a to metodou diskontovanou peněžních toků (DCF APV, která vychází z konceptu zachování podnikatelské činnosti podniku a zkoumá především výkon podniku) a likvidační metodou (ocenění likvidační metodou pohlíží na podnik na základě analýzy jeho majetkové podstaty). Ocenění majetku společnosti bylo provedeno ke dni 1. 11. 2008, tj. kde dni přechodu vlastnického práva k účastnickým cenným papírům menšinových akcionářů Společnosti na hlavního akcionáře.

-) Navrhovatel b) si u znaleckého ústavu Apelen Valution s.r.o. (dále též jen, „Apelen“) objednal vyhotovení znaleckého posudku za účelem posouzení výše přiměřeného protiplnění v penězích, které hlavní akcionář poskytl minoritním akcionářům, a to i přezkoumáním (revizí) a oponenturou posudku znaleckého ústavu IOM a znaleckého posudku znaleckého ústavu NOVOTA. Výši přiměřeného plnění znalec určil, při respektování metody diskontovaných peněžních toků, ke dni 1. 11. 2008 za jednu akcii Společnosti ve výši 413 Kč. Zjištěný rozdíl je dle znalce způsoben nepřipustnou ex post korekcí finančního plánu v posudku IOM. S posudkem IOM se ztotožnil v tom, že není možné aplikovat ani přírážku za malou tržní kapitalizaci, ani přírážku za specifické riziko, které byly použity v posudku NOVOTA. Provozní hodnotu podniku ocenil Apelen na 644 000 000 Kč, zatímco IOM jen na 405 000 000 Kč, což je dáno především předpokladem vyšších tržeb v budoucích letech. IOM dramaticky snížil tržby podniku v budoucích letech, neboť nepřevzal finanční plán z posudku NOVOTA. Apelen připustil, že k 1. 11. 2008 bylo zřejmé, že došlo ke zhoršení hospodářského vývoje, ale nebylo možné predikovat systematickou krizi, která bude trvat relativně dlouho.

8. Poté soud konstatoval, že se ztotožňuje se závěrem znaleckých ústavů IOM a Apelen. Dle těchto znalců skutečnost, že hlavní akcionář koupil dne 1. 7. 2008 akcie Společnosti představující 1,093 % akcií na základním kapitálu Společnosti, přičemž na jednu akcii zaplatil 510 Kč, nemá vliv na objektivní hodnotu podniku zjištěnou podle metody DCF. Ze skutečnosti, že hlavní akcionář (vlastníci ke dni nákupu uvedených akcií podíl ve výši 89,75 %) koupil uvedené akcie cca dva měsíce před konáním valné hromady, která rozhodla o vytěsnění, je zřejmé, že cena zaplacená hlavním akcionářem za uvedené akcie je jednoznačně ovlivněna potřebou prosadit vytěsnění minoritních akcionářů, a proto na základě uvedené transakce není možné objektivně určit hodnotu podniku. Stejný závěr platí pro transakce specifikované v bodech 2) a 3) skutkových zjištění, když u jedné transakce není zřejmé, co vše bylo její předmětem, a v případě druhé transakce není znám kupující, a v obou případech jde o transakce provedené víc jak jeden rok před datem ocenění. Při určení objektivní hodnoty podniku soud vyšel z hodnoty určené znalcem, a to metodou DCF, která je založena na fundamentálních základech, predikcích, diskontní míře, a která reflektuje systematické, nikoli specifické, riziko. Jednoznačně nebylo možné vyjít z posudku znaleckého ústavu NOVOTA, když tento stanovil hodnotu protiplnění logicky ke dni 1. 7. 2008 a nikoliv ke dni přechodu vlastnického práva k akciím, ke kterému došlo dne 1. 11. 2008 (což ostatně ani nemohl, když den přechodu vlastnického práva neznal), navíc nesprávně při ocenění podniku aplikoval přírážku za malou tržní kapitalizaci a specifické riziko. Soud upřednostnil znalecký posudek IOM před znaleckým posudkem Apelen, když IOM přesvědčivě odůvodnil nutnost vytvoření nového finančního plánu Společnosti a to optikou (pohledem) ke dni ocenění, neboť právě v období od původního ocenění pro účely rozhodnutí valné hromady Společnosti znaleckým ústavem NOVOTA, která rozhodla o vytěsnění, do dne ocenění (1. 11. 2008), došlo k zásadnímu otřesu na finančních trzích, přičemž nešlo o ojedinělý hospodářský výkyv, ale o krizi. K uvedenému soud konstatuje, že i následný vývoj Společnosti po datu ocenění dal za pravdu IOM, jak se podává z

bodů 17 skutkových zjištění. IOM rovněž obhájil možnost vytvoření strategického a finančního plánu podniku s časovým odstupem s tím, že je to možné, pokud se vyjde ze stavu ekonomiky, trhu a konkurentů, což učinil. Ostatně otřes na finančních trzích a možnost vytvoření finančního plánu s časovým odstupem šesti let připustil i znalecký ústav Apelen, byť s tím, že takové vytvoření finančního plánu je velmi obtížné, když je znalec ovlivněn tím, co se stalo následně, a přitom takové skutečnosti nemůže použít. Důsledkem skutečnosti, že IOM, na rozdíl od Apelenu, nepřevzal finanční plán z posudku NOVOTA, je dramatické snížení cen v budoucích letech, což je hlavní důvodem výrazného rozdílu v ocenění protiplnění mezi oběma znaleckými ústavy, které oceňovaly podnik ke dni 1. 11. 2008. Dalším rozdílem mezi uvedenými posudky je ocenění pece Bora (Apelen ve výši 76 000 000 Kč, IOM ve výši 2 450 000 Kč), ke kterému soud konstatuje, že pro ocenění metodou DCF, kterou použili oba znalci, nejde o významnou skutečnost, když k překročení hodnoty jedné akcie nad 112 Kč, kterou hlavní akcionář navrhovatelům vyplatil, by cena pece Bora musela vzrůst výrazně nad 115 000 000 Kč, což je vysoce nepravděpodobné. Nadto se soud přiklání k ocenění pece IOM, když v roce 2008 byla tavící pec Bora kvůli nespolehlivosti (konstrukční vada v technickém řešení) zcela odstavena z provozu, z čehož lze dovodit, že její tržní hodnota byla minimální.

9. Na základě provedeného dokazování učinil soud skutkový závěr, že hlavní akcionář vytěsnil minoritní akcionáře na mimořádné valné hromadě Společnosti konané 28. 8. 2008 za protiplnění ve výši 112 Kč za jednu akcii Společnosti s tím, že hodnota protiplnění ve výši 112 Kč byla stanovena znaleckým posudkem znaleckého ústavu NOVOTA a.s. ke dni 1. 7. 2008. K přechodu vlastnického práva k akciím z navrhovatelů na hlavního akcionáře došlo dne 1. 11. 2008, ke kterému byla hodnota podniku záporná. Hlavní akcionář necelé dva měsíce předtím, co se stal hlavním akcionářem Společnosti, konkrétně dne 1. 7. 2008, koupil 3 451 akcií Společnosti představujících 1,093 % akcií na základním kapitálu Společnosti, za celkovou kupní cenu 1 760 010 Kč, tj. 510 Kč za jednu akcii.

10. Zjištěný skutkový stav po právní stránce posoudil soud tak, že se navrhovatelé jako vytěsnění vlastníci účastnických cenných papírů, domáhají přezkoumání přiměřenosti protiplnění, jehož výši určil hlavní akcionář na částku 112 Kč, a to ve smyslu § 183k obch. zák. Soud došel k závěru, že navrhovatelé podali svůj návrh podle § 183k odst. 1 a 2 ve spojení s § 769 obch. zák. včas, když svůj návrh na přezkoumání přiměřenosti protiplnění podali do jednoho měsíce ode dne zveřejnění zápisu usnesení valné hromady, kterým valná hromada rozhodla, že všechny akcie Společnosti přechází na osobu hlavního akcionáře, v Obchodním věstníku. Lhůta je zachována, když zápis usnesení byl v Obchodním věstníku zveřejněn dne 1. 10. 2008 a návrh navrhovatele a) došel soudu dne 23. 9. 2008, návrh navrhovatele b) dne 10. 10. 2008 a návrh navrhovatele c) dne 30. 10. 2008, tedy ve všech případech do jednoho měsíce ode dne zveřejnění zápisu usnesení valné hromady v Obchodním věstníku. S ohledem na to, že přiměřené protiplnění za účastnické cenné papíry, které přecházejí na hlavního akcionáře v důsledku postupu podle § 183i a násl. obch. zák. zásadně (i bez ohledu na zápornou hodnotu podniku) nesmí být nižší, než činila kupní cena, za kterou hlavní akcionář nabyl účastnické cenné papíry bezprostředně předtím, než požádal o svolání valné hromady podle § 183i a násl. obch. zák., což platí i tehdy, šlo-li o tzv. prémiovou cenu zahrnující přírážku za získání majority, soud určil přiměřené protiplnění za jednu akcii ve výši 510 Kč, neboť právě za tuto cenu za jednu akcii nabyl hlavní akcionář akcie Společnosti (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2018, sp. zn. 3024/2016). Hlavní akcionář nabyl akcie za uvedenou cenu necelé dva měsíce předtím, než valná hromada Společnosti rozhodla o přechodu všech ostatních účastnických cenných papírů Společnosti na hlavního akcionáře, a to za protiplnění ve výši 112 Kč za jednu akcii Společnosti. Na uvedeném závěru o výši protiplnění nic nemění skutečnost, že za uvedenou cenu nabyl hlavní akcionář dne 1. 7. 2008, „jen“ 1,093 % akcií na základním kapitálu Společnosti, neboť právě touto transakcí se stala účastnice č. 2 hlavním akcionářem, což ji umožnilo provést vytěsnění minoritních akcionářů. Soud vzal rovněž v úvahu, že za cenu 510 Kč za akcii mohl své akcie prodat kterýkoliv z akcionářů, a proto by nebylo

spravedlivé, aby prémiovou cenu obdržel jen některý z akcionářů, a to navíc podle volby budoucího hlavního akcionáře. Bez výsledku pro uvedený závěr o aplikaci tzv. prémiové ceny je rovněž skutečnost, že hlavní akcionář koupil jednu akcii za cenu ve výši 510 Kč od Společnosti SI Corporate Finance a.s., která byla jeho smluvním poradcem pro účely vytěsnění menšinových akcionářů, neboť rozhodující je kolik hlavní akcionář dobrovolně zaplatil za jednu akcii Společnosti. Soud konstatuje, že jako tzv. prémiovou cenu nelze použít cenu ve výši 850 Kč za jednu akcii při prodeji dne 22. 10. 2007, neboť v tomto případě není zřejmé, že kupujícím byl hlavní akcionář. Rovněž není možné vycházet z transakce ze dne 18. 5. 2007, na základě níž nabyl hlavní akcionář i 89,75 % akcií Společnosti, a to v rámci nákupu 100 % akcií Společnosti MAM Financial Advisors a. s., což znemožňuje stanovit cenu jedné akcie Společnosti. K námitce retroaktivního působení judikatury (tzv. retrospektivě) soud uvedl, že v horizontálních právních vztazích platí zásada incidentní retrospektivy nových právních názorů vytvořených judikaturními změnami, a proto je nutno aplikovat nový právní názor na všechna probíhající řízení, neboť jde o opravu chybného právního názoru. S ohledem na shora uvedené soud částečným (správně mezitímním) usnesením určil, že přiměřené protiplnění za jednu akcii Společnosti ke dni 1. 11. 2008 je 510 Kč. Částečným (správně mezitímním) usnesením soud rozhodl z důvodu účelnosti, neboť pro projednávanou věc je zásadní určení výše přiměřenosti protiplnění za jednu akcii Společnosti.

11. Do tohoto usnesení podaly obě účastnice společně včasné odvolání. Odvolání odůvodnily tím, že rozhodnutí soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci, soud zjistil neúplně skutkový stav věci a dospěl na základě provedených důkazů k nesprávným skutkovým závěrům. Účastnice namítly, že:

1) Forma rozhodnutí soudu prvního stupně, proti kterému odvolání směřuje, je nesprávná a neúčelná. Pojem „částečné usnesení“, jak je označeno napadené usnesení, se v právních předpisech vůbec nevyskytuje. Odvolatelky mají rovněž za to, že forma částečného rozhodnutí není v předmětné věci na místě a není účelná. V řízení o určení přiměřeného protiplnění by mělo být nejdříve zkoumáno, zda navrhovatelé splňují podmínky pro podání svých návrhů, zda byly návrhy podány řádně (např. otázka prekluze) a případně podmínky pro zaplacení případného doplatku. Je-li rozhodováno částečným rozhodnutím o vyšší protiplnění, je otázkou, co by mělo být předmětem dalšího (následného) zkoumání a procesního postupu. Navíc skutečnost, že soud rozhodl o části projednávané věci nebo jen o jejím základu, je třeba výslovně vyjádřit nejen v záhlaví rozsudku, ale i v jeho výroku. Je proto třeba ve výroku těchto rozsudků uvést, že o další části předmětu řízení nebo o výši nároku o náhradě nákladů řízení bude rozhodnuto v konečném rozsudku (srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu 21 Cdo 1509/2010). Usnesení, proti kterému směřuje odvolání, tyto náležitosti nesplňuje.

2) Navrhovatel c) podal svůj návrh opožděně, když soudu došel až dne 30. 10. 2008. Pozvánka na valnou hromadu Společnosti konanou dne 28. 8. 2008 byla publikována v Obchodním věstníku dne 13. 8. 2008. Zápis usnesení valné hromady konané dne 28. 8. 2008 byl zveřejněn v Obchodním rejstříku dne 11. 9. 2008 a do Sbírký listin založen dne 15. 9. 2008. S odvoláním na ustanovení § 183k odst. 1 obch. zák. odvolatelky uvedly, že v dané věci právo vlastníků účastnických cenných papírů (navrhovatelů) požádat soud o přezkoumání přiměřenosti protiplnění trvalo od zveřejnění konání valné hromady (tj. od 13. 8. 2008) do měsíce od zveřejnění zápisu usnesení valné hromady do obchodního rejstříku (tj. do 11. 10. 2008 či nejpozději do 15. 10. 2008 vzali-li bychom v potaz založení do sbírky listin). Navrhovatel c) podal svůj návrh až dne 30. 10. 2008, tj. zcela zřejmě opožděně, v době, kdy jeho právo požádat soud o přezkoumání přiměřenosti protiplnění již zaniklo. Odvolatelky mají za to, že ustanovení § 769 obch. zák. v tehdejší znění se nepoužije, neboť ustanovení § 183k zcela jasně uvádí povinnost zveřejnění v obchodním rejstříku, tudíž není potřeba subsidiárního užití § 769 obch. zák. Soud měl k prekluzi práva přihlídnout z úřední povinnosti. Návrh navrhovatele b) by měl být proto zamítnut.

3) Přestože odvolatelky považují rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2018, sp. zn. 29 Cdo 3024/2016 za neaplikovatelné z důvodu popsaných v článku II. odvolání, k principu

incidentní retrospektivy judikatury uvádí, že tento princip neplatí zcela bez výjiměčně, jak je například uvedeno v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 6. 2018, sp. zn. 28 Cdo 5101/2017, podle kterého, „výjimečné nepoužití později se prosadivších názorů (míněno judikatorního vývoje) v dříve zahájených kauzách může být odůvodněno pouze specifiky konkrétních situací, již zakládají intenzivnější zájem na ochraně legitimních očekávání a důvěry adresátů právních norem ve stabilitu právního řádu“ (obdobně viz nálezy ÚS. ze dne 8. 12. 2015, sp. zn. II. ÚS 1955/15, č. 208/2015 Sb. ÚS). Vzhledem k tomu, že k přechodu vlastnického práva k akciím z navrhovatelů na hlavního akcionáře došlo dne 1. 11. 2008 a zmíněné rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2018, sp. zn. 29 Cdo 3024/2016, bylo vydáno téměř deset let po datu 1. 11. 2008, je dle názoru odvolatelek jeho aplikace a změna postoje soudu v jeho důsledku zcela v rozporu s legitimními očekáváními účastnic a je nesprávné a nezákonné, že pouze v důsledku skutečnosti, že řízení trvá téměř deset let, by bylo návrhům navrhovatelů vyhověno k tíži účastnic, když tyto neporušily žádné své povinnosti, které jim ukládaly právní předpisy v době realizace vytěsnění minoritních akcionářů, resp. oproti závěrům znaleckého posudku IOM vyplatily minoritním akcionářům vyšší protiplnění než odpovídalo tehdejší tržní hodnotě Společnosti.

4) Účastnice si jsou vědomi existence rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2018, spisová značka 29 Cdo 3024/2016 (dále též jen, „Rozhodnutí“), mají však za to, že ho v tomto řízení nelze aplikovat bez dalšího. V řízení ukončeném Rozhodnutím byl především zcela jiný skutkový stav, kdy hlavní akcionář těsně před realizací vytěsnění minoritních akcionářů nabyt (koupil) 90,3 % akcií společnosti, a to za kupní cenu za jednu akcii téměř dvojnásobně vyšší než byla následně znaleckým posudkem určená výše protiplnění pro minoritní akcionáře, tudíž je zřejmé či minimálně vysoce pravděpodobné, že tržní hodnota společnosti před realizací vytěsnění minoritních akcionářů byla známa, a přesto znalecký posudek krátce poté určil, že hodnota společnosti je nižší o 186 000 000 Kč. V posuzované věci hlavní akcionář pořídil pouze 1,093 % akcií Společnosti před realizací vytěsněním minoritních akcionářů. Nejvyšší soud v Rozhodnutí konstatuje, že cena 90,3 % akcií může vypovídat o reálné tržní hodnotě Společnosti. Vzhledem k tomu, že v probíhající řízení hlavní akcionář před realizací vytěsnění minoritních akcionářů koupil pouze 1,093 % akcií, nemůže mít (ani reálně neměla) kupní cena za takto nízké procento akcií vypovídající hodnotu o tržní hodnotě Společnosti. Přestože se jedná o nesporné řízení, soud si neopatřil důkazy za účelem zjištění, zda lze z jednotkové ceny za akcii ve výši 510 Kč vycházet při určení tržní hodnoty Společnosti, resp. přiměřeného protiplnění, přestože tuto smlouvu a jednotkovou cenu v ní uvedenou považuje pro své rozhodnutí za stěžejní. K prokázání tvrzení, že kupní cena ve výši 510 Kč za jednu akcii neodrážela tržní hodnotu Společnosti, navrhli účastnice k důkazu písemné svědecké prohlášení Ing. [jméno] [příjmení], člena představenstva Společnosti Si Corporate Finance, IČO 25706071. Argumentace soudu prvního stupně, že, „soud rovněž vzal v úvahu, že za cenu 510 Kč za akcii mohl své akcie prodat kterýkoliv z akcionářů, a proto by bylo nespravedlivé, aby prémiovou cenu obdržel jen některý z akcionářů, a to navíc podle volby budoucího hlavního akcionáře.“, je lichá minimálně ve vztahu k navrhovateli a), jelikož navrhovatel a) vlastnil pouze 48 akcií Společnosti, tj. tento počet akcií by hlavnímu akcionáři nestačil k tomu, aby získal 90 % akcií Společnosti a stal se hlavním akcionářem. Akcie navrhovatele a) tudíž byly pro hlavního akcionáře zcela bezvýznamné a nelze v této souvislosti aplikovat soudem navrženou argumentaci. V rozhodnutí ze dne 6. 5. 2021, sp. zn. 27 Cdo 2010/2020, Nejvyšší soud uvedl, že spravedlnost protiplnění je nutné poměřovat ve vztahu ke všem zúčastněným subjektům tak, aby bylo přiměřené (proporcionální) všem okolnostem. Navrhovatelé by tedy neměli získat na úkor hlavního akcionáře plnění, jehož výši nelze ekonomicky zdůvodnit, tedy plnění, jež výrazně přesahuje hodnotu jejich investice představované účastnickými papíry, o kterou byly v důsledku realizace práva hlavního akcionáře připraveni. Z výše uvedeného a ze skutkového stavu je zřejmé, že skutečnost, že hlavní akcionář nabyt 1,093 % akcií Společnosti krátce před realizací vytěsnění minoritních akcionářů za jednotkovou cenu za akcii ve výši 510 Kč, kterou by rovněž i dle vyjádření prodávajícího nebylo možno získat v rámci běžného obchodního styku a neodpovídala tržní hodnotě Společnosti, nemůže být určující pro určení spravedlivé hodnoty dotčených akcií, resp. Společnosti. Takovou

výši protiplnění nelze ekonomicky odůvodnit a minoritní akcionáři by byli v důsledku realizace jejich vytěsnění naopak ekonomicky zvýhodněni oproti situaci, kdyby své akcie prodávali v rámci běžného obchodního styku za tržní hodnotu. Zároveň by v důsledku použití argumentace soudu prvního stupně a v důsledku aplikace jednotkové ceny za akcii ve výši 510 Kč určenou dle ceny nadsazené v rámci předcházející koupě 1,093 % akcií Společnosti hlavním akcionářem, došlo k paradoxní situaci, kdy, pokud by se hlavní akcionář rozhodl nepokračovat v účasti na Společnosti a chtěl by prodat svých 90 % (resp. 90,84 %) akcií Společnosti třetí osobě v rámci běžného obchodního styku za tržní cenu, obdržel by za svých více než 90 % akcií tržní hodnotu akcií, tj. 0 Kč (viz znalecký posudek IOM, s jehož závěry se soud a rovněž i účastnice ztotožnili), zatímco za 9,16 % akcií Společnosti vlastněných minoritními akcionáři by v rámci jejich vytěsnění minoritní akcionáři obdrželi celkem téměř 15 000 000 Kč. Došlo by tak ke zcela absurdní situaci, kdy by 9,16 % mělo mnohonásobně a zcela neúměrně vyšší hodnotu než 90,84 % akcií. Zároveň by tento způsob aplikace práva měl za důsledek diskriminační efekt vůči hlavnímu akcionáři.

12. Na závěr odvolatelky navrhly, aby napadené usnesení odvolací soud změnil tak, že určí, že přiměřené protiplnění za jednu akcii o jmenovité hodnotě 717 Kč Společnosti, ke dni 1. 11. 2008, je 112 Kč, nebo aby napadené usnesení zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

13. Navrhovatelé a) až c) ve vyjádření k odvolání vyvraceli odvolací námitky účastnic řízení, podrobně k tomu argumentovaly a navrhly, aby napadené usnesení bylo odvolacím soudem potvrzeno. Namítly zejména, že dle textu Rozhodnutí rozhodný není počet akcií, které před uskutečněním vytěsnění hlavní akcionář nabude, ale skutečnost, že díky takto nabytým akciím je daný akcionář schopen realizovat vytěsnění minoritních akcionářů. Nejvyšší soud se totiž zabýval otázkou, zda je možné tzv. prémiovou cenu aplikovat i v případě, že hlavní akcionář bezprostředně před vytěsněním koupil balík akcií, díky kterému překročil 90 % hranici a mohl realizovat squeeze out, kdy v kupní ceně byla zahrnuta přírážka (bonus) za majoritu. Na tento bonus by totiž minoritní akcionáři běžně nedosáhli. V této souvislosti Nejvyšší soud konstatoval, že, „má-li být protiplnění poskytované následně v rámci vytěsnění spravedlivé, má Nejvyšší soud za to, že je na místě umožnit vytěsněným menšinovým akcionářům, aby na dosažené přírážce participovali“. Z odůvodnění Rozhodnutí též vyplývá, že skutečnost, zda kupní cena za akcie nabyté hlavním akcionářem před uskutečněním vytěsnění vypovídala o tržní hodnotě společnosti, je irelevantní. Navrhovatelé se ani neztotožnili se spekulací hlavního akcionáře o případném prodeji jeho 90 % podílu. Jelikož se jedná o dostatek akcií pro realizaci vytěsnění minoritních akcionářů, nelze vyloučit možnost jednání tzv. prémiové ceny. Ostatně sám hlavní akcionář pořídil rozhodný počet akcií za vyšší cenu, než jaká byla jejich tržní hodnota stanovená znaleckým posudkem NOVOTA a.s. Pokud Rozhodnutí hovoří o nabytí významného podílu na cílové společnosti, nelze toto vztáhnout k velikosti podílu jako takového (903 % versus 1,093 %, jak ve svém odvolání namítají účastnice), ale k jeho významu pro hlavního akcionáře. Významnost nabývaného obchodního podílu je tedy dána nikoliv jeho velikostí, ale skutečností, že právě jeho nabytím je umožněno hlavnímu akcionáři realizovat vytěsnění minoritních akcionářů. Taktomu bylo i v popisovaném případě, když nabytím uvedeného podílu hlavním akcionářem mu byla dána možnost vytěsnění ostatních minoritních akcionářů, a právě pro tuto skutečnost je potřeba na toto nabytí akciového podílu o velikosti 1,093 % na cílové společnosti pohlížet jako na nabytí významného podílu hlavním akcionářem. A právě z této skutečnosti lze dovodit závěr o tom, že cena, za kterou hlavní akcionář nabyl uvedený pro něj významný podíl na cílové společnosti, tj. cena 510 Kč za jednu akcii cílové společnosti o jmenovité hodnotě 717 Kč, je tzv. prémiovou cenou tak, jak tuto vykládá soudní judikatura. Současně je potřeba zdůraznit, že otázka výše přiměřeného protiplnění a tzv. fair value nemá skutečně nic společného s tržní cenou, v tomto je potřeba dáti účastnicím řízení za pravdu, že prémiová cena, resp. cena za akciový podíl o velikosti 1,093 % na cílové společnosti nevyjadřuje tržní cenu akcií cílové společnosti. Vyjadřuje nicméně právě onu fair value, tzn. spravedlivou výši protiplnění vyjádřenou v této prémiové ceně. Navrhly, aby odvolací soud napadené usnesení potvrdil.

14. Vrchní soud v Praze jako soud odvolací přezkoumal napadené mezitímní usnesení soudu prvního stupně a dospěl k závěru, že odvolání účastnic důvodné není.

15. Rozhodné znění občanského soudního řádu pro odvolací řízení (do 31. 12. 2013) se podává v článku II. bod 2 přechodných ustanovení zákona č. 293/2013 Sb., kterým byl o. s. ř. od 1. 1. 2014 novelizován, neboť řízení ve věci bylo zahájeno před 1. 1. 2014. Podle § 775 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, posoudil odvolací soud věc podle zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

16. Podle § 152 odst. 2 o. s. ř. není-li dále stanoveno jinak, soud v odůvodnění rozsudku uvede, čeho se žalobce (navrhovatel) domáhal a z jakých důvodů a jak se ve věci vyjádřil žalovaný (jiný účastník řízení), stručně a jasně vyloží, které skutečnosti má prokázány a které nikoliv, o které důkazy opřel svá skutková zjištění a jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil, proč neprovedl i další důkazy, jaký učinil závěr o skutkovém stavu a jak věc posoudil po právní stránce; není přípustné ze spisu opisovat skutkové přednesy účastníků a provedené důkazy. Soud dbá o to, aby odůvodnění rozsudku bylo přesvědčivé. Odůvodnění uvedené v písemném vyhotovení rozsudku musí být v souladu s vyhlášeným odůvodněním.

17. Podle § 167 odst. 2 o. s. ř. není-li dále stanoveno jinak, užije se na usnesení přiměřeně ustanovení o rozsudku.

18. Podle § 183i obch. zák. ve znění účinném do 19. 7. 2009 (1) Osoba, která vlastní ve společnosti účastnické cenné papíry, a) jejichž souhrnná jmenovitá hodnota činí alespoň 90 % základního kapitálu společnosti, s níž jsou spojena hlasovací práva, a b) s nimiž je spojen alespoň 90% podíl na hlasovacích právech ve společnosti (dále jen, „hlavní akcionář“), je oprávněna požadovat, aby představenstvo svolalo valnou hromadu, která rozhodne o přechodu všech ostatních účastnických cenných papírů společnosti na její osobu. (3) Usnesení valné hromady obsahuje také určení hlavního akcionáře, a výši protiplnění určenou podle § 183j odst. 6 a lhůtu pro poskytnutí protiplnění.

19. Podle § 183j odst. 1 obch. zák. Představenstvo svolá valnou hromadu do 15 dnů ode dne doručení žádosti podle § 183i odst. 1 společnosti.

20. Podle § 183k obch. zák. (1) Vlastníci účastnických cenných papírů mohou od okamžiku obdržení pozvánky na valnou hromadu, případně od okamžiku oznámení jejího konání požádat soud o přezkoumání přiměřenosti protiplnění; není-li toto právo využito do měsíce ode dne zveřejnění zápisu usnesení valné hromady podle § 183l do obchodního rejstříku, zaniká. (2) V případě, že vlastník účastnického cenného papíru nevyužije právo podle odstavce 1, nemůže se nepřiměřenosti protiplnění již dovolávat.

21. Podle § 183l obch. zák. (1) Představenstvo podá bez zbytečného odkladu po přijetí usnesení valné hromady návrh na zápis usnesení do obchodního rejstříku. (3) Uplynutím měsíce od zveřejnění zápisu usnesení do obchodního rejstříku podle odstavce 1 přechází vlastnické právo k účastnickým cenným papírům menšinových akcionářů společnosti na hlavního akcionáře.

22. Podle § 183m odst. 1 obch. zák. oprávněné osoby mají právo na protiplnění v penězích, jehož výši určí hlavní akcionář; hlavní akcionář doloží přiměřenost protiplnění znaleckým posudkem, vyžaduje-li se, který nesmí být starší než 3 měsíce ke dni doručení žádosti podle § 183i odst. 1.

23. Podle § 769 obch. zák. povinnost zveřejnění údajů stanovená tímto zákonem je splněna jejich zveřejněním v Obchodním věstníku.

24. Podle § 183c odst. 3 obch. zák. ve znění účinném do 31. 3. 2008 cena nebo směnný poměr uvedené v povinné nabídce převzetí musí být přiměřené hodnotě účastnických cenných papírů. Při stanovení ceny pro účely povinné nabídky převzetí při ovládnutí společnosti se přihlédne k váženému průměru z cen, za něž byly uskutečněny obchody těmito cennými papíry v době 6 měsíců před vznikem povinnosti učinit nabídku převzetí, které byly evidovány centrálním

depozitářem podle odstavce 4 (dále jen "průměrná cena"). Jestliže akcionář nebo osoba jednající s ním ve shodě nabyla v posledních 6 měsících cenné papíry, které jsou předmětem nabídky převzetí, za cenu vyšší, než je průměrná cena (dále jen "prémiová cena"), nesmí být cena navrhovaná v nabídce převzetí nižší než prémiová cena snižená až o 15 %, jestliže stanovy tuto odchylku nevyklučují nebo nezpříšňují. Takto snižená prémiová cena nesmí být nižší než průměrná cena.

25. Podle § 769 obch. zák. povinnost zveřejnění údajů stanovená tímto zákonem je splněna jejich zveřejněním v Obchodním věstníku.

26. Odvolací soud vyšel ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně, doplněného v odvolacím řízení.

27. Ze zápisu z mimořádné valné hromady účastnice č. 1 konané dne 28. 8. 2008 odvolací soud zjistil, že valná hromada byla svolána na žádost hlavního akcionáře Společnosti. Dle odstavce 3 zápisu představenstvo společnosti informovalo akcionáře o skutečnosti, že obdrželo žádost hlavního akcionáře ze dne 4. 8. 2008 o svolání mimořádné valné hromady dle ustanovení § 183i obch. zák., a to včetně veškerých zákonem požadovaných příloh. Hlavním akcionářem Společnosti ke dni 4. 8. 2008, jakož i ke dni konání valné hromady, je obchodní společnost MTX CZ a.s., IČO 27441261, se sídlem Štěpánská 621/34, Praha 1, která vlastní 287 047 kusů akcií Společnosti z celkového počtu 315 982 kusů akcií Společnosti, tj. hlavní akcionář vlastní celkem 90,843 % akcií Společnosti, a tedy vlastní akcie, jejichž souhrnná jmenovitá hodnota činí více než 90 % základního kapitálu Společnosti a současně je s nimi spojen více než 90 % podíl na hlasovacích právech ve Společnosti.

28. Z prohlášení Ing. [jméno] [příjmení], člena představenstva SI Corporate Finance, a.s., ze dne 19. 5. 2016 odvolací soud zjistil, že dohoda stran na ceně 510 Kč za jednu akcii ve smlouvě ze dne 1. 7. 2008 byla možná pouze z důvodu motivace společnosti MTX Group a. s. stát se většinovým akcionářem. Takto vysokou jednotkovou cenu za akcie v rámci běžného obchodního styku by prodávající (SI Corporate Finance, a.s.) od jiného subjektu neobdržela.

29. Z listin shora uvedených vzal odvolací soud za prokázané, že hlavní akcionář požádal dne 4. 8. 2008 představenstvo Společnosti o svolání valné hromady, která rozhodla o přechodu všech ostatních účastnických cenných papírů Společnosti na jeho osobu, a že cena 510 Kč za jednu akcii, za kterou hlavní akcionář koupil dne 1. 7. 2008 na základě smlouvy o koupi cenných papírů, od společnosti SI Corporate Finance a.s., 3 451 akcií Společnosti, obsahovala tzv. přírůžku za majoritu.

30. Z ustálené judikatury dovolacího soudu se k výši přiměřeného protiplnění podává, že: 1) Základem pro stanovení výše přiměřeného protiplnění za účastnický cenný papír společnosti je obvykle hodnota podniku společnosti; její určení je otázkou skutkovou, k jejímuž posouzení jsou nezbytné odborné znalosti (§ 127 o. s. ř.); součástí odborného posouzení znalce je přitom i zvolení metod ocenění s ohledem na poměry dotčené společnosti. 2) Určení hodnoty podniku společnosti (jež je otázkou skutkovou) nelze ztotožňovat s určením výše přiměřeného protiplnění (jež je otázkou právní). Jakkoliv při určení výše přiměřeného protiplnění soud zpravidla vychází z hodnoty podniku společnosti, musí současně zohlednit i další v úvahu přicházející skutečnosti. 3) Má-li být protiplnění přiměřené (§ 183k obch. zák.) hodnotě účastnických cenných papírů, které nuceně přecházejí na hlavního akcionáře, nepřichází zásadně v úvahu, aby se výše protiplnění snižovala oproti hodnotě akcií zjištěné na základě znaleckého posudku a vycházející z hodnoty podniku společnosti proto, že by vytěsňování vlastníci účastnických cenných papírů nemohli takové ceny dosáhnout na trhu z důvodu nízké likvidity účastnických cenných papírů či proto, že jejich účastnické cenné papíry představují pouze menšinový podíl na společnosti (tzv. diskont za likviditu či za minoritu). 4) Při přezkoumávání přiměřenosti protiplnění postupem podle § 183k obch. zák. je nutné mít na paměti, že menšinoví akcionáři nemají prakticky žádnou možnost, jak hlavnímu akcionáři zabránit v realizaci jeho práva upraveného v § 183i obch. zák. Jsou-li zbavováni svého podílu ve společnosti s odůvodněním, že s ohledem na akcionářskou strukturu se jejich účast

fakticky zůžila na pouhou investici, neboť jejich, vliv na chod společnosti je mizivý a možnost podílet se na zásadních rozhodnutích o směřování společnosti je iluzorní“ (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 27. 3. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 56/05, bod 52 odůvodnění), tedy že nadále zůstává zachována pouze majetková složka jejich účasti ve společnosti, již lze nahradit (nuceně vyměnit za peníze), musí být garantováno, že poskytované protiplnění v penězích bude odpovídat hodnotě této investice. Jinak řečeno, protiplnění poskytované hlavním akcionářem musí odpovídat hodnotě účastnických cenných papírů, jejichž vlastnictví hlavní akcionář v důsledku nuceného přechodu nabude tak, aby hodnota investice vlastněné minoritním akcionářem zůstala zachována. 5) Jakkoliv se zpravidla (v případě společností, jejichž účastnické cenné papíry nebyly přijaty k obchodování na regulovaném trhu) vychází z hodnoty podniku společnosti stanovené znalcem, přičemž výše protiplnění připadající na účastnický cenný papír se určí jako podíl na hodnotě podniku společnosti, odpovídající podílu (jmenovité hodnoty) účastnického cenného papíru na základním kapitálu společnosti, soud musí přihlídnout i k dalším okolnostem. Z požadavku přiměřenosti (spravedlnosti) mimo jiné plyne, že protiplnění zásadně nesmí být nižší než tržní cena dotčených účastnických cenných papírů v době předcházející vytěsnění, lze-li ji objektivně určit.) I při posuzování přiměřenosti vypořádání v penězích, resp. toho, zda menšinovým akcionářům vzniklo právo na dorovnání, soud sice zpravidla vychází z hodnoty podniku společnosti, určené znaleckým posudkem, avšak musí přihlídnout i k dalším zjištěným okolnostem tak, aby přiměřené vypořádání bylo spravedlivé. Určení výše přiměřeného vypořádání a posouzení, zda menšinovým akcionářům vzniklo právo na dorovnání, je otázkou právní. (24) Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2018, sp. zn. 29 Cdo 3024/2016, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2018, sp. zn. 29 Cdo 4435/2016, ze dne 23. 8. 2018, sp. zn. 29 Cdo 4568/2016, ze dne 18. 9. 2019, sp. zn. 27 Cdo 4585/2018, ze dne 11. 3. 2020, sp. zn. 27 Cdo 1516/2019, ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. 27 Cdo 3185/2020“ (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2023, spisová značka 27 Cdo 2221/2022, veřejnosti dostupné na jeho webových stránkách.)

31. V usnesení ze dne 26. 4. 2018, spisová značka 29 Cdo 3024/2016, veřejnosti dostupné na jeho webových stránkách, dovolací soud uvedl: „Při přezkoumávání přiměřenosti protiplnění postupem podle § 183k obch. zák. je nutné mít na paměti, že menšinoví vlastníci účastnických cenných papírů (dále též jen, „menšinoví akcionáři“) nemají prakticky žádnou možnost, jak hlavnímu akcionáři zabránit v realizaci jeho práva upraveného v § 183i obch. zák. Jsou-li zbavováni svého podílu ve společnosti s odůvodněním, že s ohledem na akcionářskou strukturu se jejich účast fakticky zůžila na pouhou investici, neboť jejich, vliv na chod společnosti je mizivý a možnost podílet se na zásadních rozhodnutích o směřování společnosti je iluzorní“ (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 27. března 2008, sp. zn. Pl. ÚS 56/05, bod 52 odůvodnění), tedy že nadále zůstává zachována pouze majetková složka jejich účasti ve společnosti, již lze nahradit (nuceně vyměnit za peníze), musí být garantováno, že poskytované protiplnění v penězích bude odpovídat hodnotě této investice. Jinak řečeno, protiplnění poskytované hlavním akcionářem musí odpovídat hodnotě účastnických cenných papírů, jejichž vlastnictví hlavní akcionář v důsledku nuceného přechodu nabude tak, aby hodnota investice vlastněné minoritním akcionářem zůstala zachována. Určením, že protiplnění má být přiměřené, zákon vyjadřuje požadavek na jeho spravedlnost (srov. § 183j odst. 2 obch. zák. a článek 15 odst. 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/25/ES ze dne 21. dubna 2004 o nabídkách převzetí). Jakkoliv se zpravidla (v případě společností, jejichž účastnické cenné papíry nebyly přijaty k obchodování na evropském regulovaném trhu) vychází z hodnoty podniku společnosti stanovené znalcem, přičemž výše protiplnění připadající na účastnický cenný papír se určí jako podíl na hodnotě podniku společnosti, odpovídající podílu (jmenovité hodnoty) účastnického cenného papíru na základním kapitálu společnosti, soud musí přihlídnout i k dalším okolnostem. Z požadavku přiměřenosti (spravedlnosti) mimo jiné plyne, že protiplnění zásadně nesmí být nižší než tržní cena dotčených účastnických cenných papírů v době předcházející vytěsnění, lze-li ji objektivně určit. V projednávané věci dovolatel namítal, že hlavní akcionář koupil 90,3 % akcií (emitovaných společností) dne 1. února 2007 (tedy těsně předtím, než podal žádost podle § 183i odst. 1 obch. zák. a necelých pět měsíců předtím, než valná hromada

společnosti o přechodu všech ostatních účastnických cenných papírů společnosti na hlavního akcionáře) za cenu 6.517,59 Kč za jednu akcii. Přestože jde o skutečnost, jež může svědčit o tom, že tržní cena akcií společnosti byla vyšší než částka určená znaleckým posudkem, odvolací soud ji nesprávně (maje za to, že přiměřené protiplnění je bez dalšího částka určená znaleckým posudkem) nepovažoval za právně relevantní.

32. Nejvyšší soud si je vědom toho, že cena dosažená při nabytí významného podílu ve společnosti (zde dokonce podílu umožňujícího následně realizovat postup podle § 183i a násl. obch. zák.) v sobě může zahrnovat (a v projednávané věci pravděpodobně i zahrnovala) tzv. přírůstek za získání majority (za ovládnutí společnosti). Nicméně má-li být protiplnění poskytované následně v rámci vytěsnění spravedlivé, má Nejvyšší soud za to, že je na místě umožnit vytěsněným menšinovým akcionářům, aby na dosažené přírůstce participovali. Určuje-li totiž právní úprava, že k tzv. prémiové ceně (tj. ceně zahrnující i tzv. přírůstek za získání majority) je nutné přiblížnout při stanovení ceny v povinné nabídce převzetí (srov. § 183c odst. 3 obch. zák. (ve znění účinném do 31. března 2008), či obdobně § 43 odst. 3 až 5 zákona o nabídkách převzetí), u níž (jak přiléhavě zdůrazňuje dovolatel) má menšinový akcionář možnost se rozhodnout, zda své akcie (účastnické cenné papíry) prodá, musí to tím spíše platit v případě postupu podle § 183i a násl. obch. zák., kdy akcionář nemá volbu, zda si účastnické cenné papíry ponechá či zda je „vymění“ za protiplnění v penězích. Současně platí, že za spravedlivý lze požadavek, aby bylo při stanovení protiplnění přiblížnuto k prémiové ceně, považovat zásadně tehdy, bylo-li jí dosaženo v období bezprostředně předcházejícím žádosti hlavního akcionáře podle § 183i odst. 1 obch. zák., obdobně jako je tomu v případech povinné nabídky převzetí (prémiová cena dosažená např. několik let před zahájením procesu vytěsnění zpravidla význam pro posouzení přiměřenosti protiplnění mít nebude). Nejvyšší soud proto uzavírá, že přiměřené protiplnění za účastnické cenné papíry, které přecházejí na hlavního akcionáře v důsledku postupu podle § 183i a násl. obch. zák., zásadně nesmí být nižší, než činila kupní cena, za kterou hlavní akcionář nabyl účastnické cenné papíry bezprostředně předtím, než požádal o svolání valné hromady podle § 183i odst. 1 obch. zák.; to platí i tehdy, šlo-li o tzv. prémiovou cenu, zahrnující přírůstek za získání majority.“

33. K jednotlivým odvolacím námitkám účastnic odvolací soud uvádí:

ad 1) Z obsahu napadeného usnesení je zřejmé, že soud prvního stupně ve věci nerozhodl částečným usnesením, jak nesprávně uvedl, nýbrž usnesením mezitímním, kterým rozhodl o základu projednávané věci. Vydání mezitímního usnesení umožňuje citované ustanovení § 152 odst. 2 ve spojení s ustanovením § 167 odst. 2 o. s. ř. Ustanovení § 152 odst. 2 o. s. ř. tak umožňuje soudu, aby rozhodl nejdříve o právním základu předmětu řízení tzv. mezitímním rozsudkem a shledal-li ho opodstatněným, rozhodl po právní moci tohoto rozsudku dodatečně ještě o výši uplatněného nároku v rozsudku konečném. To samé platí pro usnesení, pokud jím soud rozhoduje ve věci samé. Že v řízení o přezkoumání přiměřenosti protiplnění podle ustanovení § 183i a násl. obch. zák. je účelné a možné rozhodnout nejprve (mezitímně) o výši přiměřeného protiplnění coby o základu přiznaného práva, vyplývá i z ustanovení § 183k odst. 3 obch. zák., kde se o základu přiznaného práva výslovně hovoří. Mezitímním rozsudkem soud rozhoduje o základu věci. Základem věci je třeba rozumět posouzení všech otázek, které vyplývají z uplatněného nároku, s výjimkou okolností, které se týkají jen výše nároku. Skutečnost, že soud rozhodl jen o části projednávané věci nebo jen o jejím základu, je třeba výslovně vyjádřit nejen v záhlaví rozsudku, ale i v jeho výroku; je proto třeba ve výroku těchto rozsudků uvést, že o další části předmětu řízení nebo o výši nároku a o náhradě nákladů řízení bude rozhodnuto v konečném rozsudku. Předpokladem pro vydání jak částečného, tak mezitímního rozsudku přitom je, jak uvedeno výše, aby byla splněna podmínka, „účelnosti“ vyjádřená v ustanovení § 152 odst. 2 věte druhé o. s. ř.“ (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 5. 2011, sp. zn. 21 Cdo 1509/2010, veřejnosti dostupné na jeho webových stránkách). Je pravdou, že soud prvního stupně skutečnost, že rozhodl jen o základu projednávané věci, výslovně nevyjádřil v záhlaví napadeného usnesení a ani v jeho výroku, v němž neuvedl, že o výši nároků a o náhradě nákladů řízení bude rozhodnuto v konečném usnesení. Nejedná se však o vadu, která by sama o sobě byla důvodem pro zrušení napadeného usnesení. Odvolací soud proto tuto odvolací námitku účastnic důvodnou neshledal.

ad 2) Výklad ustanovení § 183k odst. 1 obch. zák. předestřený účastnicemi řízení je nesprávný. Toto ustanovení je nutno vykládat ve spojení s ustanovením § 183l odst. 3 a § 769 obch. zák. Z uvedených ustanovení vyplývá, že prekluzivní lhůta jednoho měsíce k podání návrhu soudu o přezkoumání přiměřenosti protiplnění počíná běžet od zveřejnění v Obchodním věstníku zápisu usnesení valné hromady podle § 183l do obchodního rejstříku. Výkladem počátku běhu uvedené lhůty se Nejvyšší soud zabýval například v usnesení ze dne 15. 2. 2018, sp. zn. 29 Cdo 1382/2016, veřejnosti dostupné na jeho webových stránkách. V odůvodnění uvedl, že, „Dovoláním otevřenou otázku prekluze práva menšinového akcionáře požádat soud o přezkoumání přiměřenosti protiplnění odvolací soud vyřešil v souladu s jednoznačným (a žádné výkladové obtíže nepřinášejícím) zněním § 183k odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku (dále též jen „obch. zák.“), jakož i ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu, z níž se podává, že právo menšinového akcionáře požádat soud o přezkoumání přiměřenosti protiplnění postupem podle § 183k obch. zák. zaniká uplynutím jednoho měsíce od zveřejnění zápisu usnesení valné hromady podle § 183l odst. 1 obch. zák. do obchodního rejstříku (srov. například dovolatelem citované usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. května 2014, sp. zn. 29 Cdo 1108/2014). Promítnuto do poměrů projednávané věci to znamená, že právo dovolatele požádat soud o přezkoumání přiměřenosti protiplnění zaniklo uplynutím jednoho měsíce ode dne 10. listopadu 2010, kdy byl v Obchodním věstníku publikován (zveřejněn) zápis usnesení valné hromady společnosti o vytěsnění do obchodního rejstříku (v souladu s § 183l odst. 1 obch. zák.)“ V posuzované věci byl v Obchodním věstníku publikován (zveřejněn) zápis usnesení valné hromady Společnosti o vytěsnění do obchodního rejstříku dne 1. 10. 2008 Lhůta jednoho měsíce pro podání návrhu k soudu o přezkoumání přiměřenosti protiplnění uplynula dne 1. 11. 2008. Pokud tedy navrhovatel c) doručil návrh soudu dne 30. 10. 2008, jedná se o návrh včasný, tj. podaný před uplynutím zákonné prekluzivní lhůty. Tato odvolací námitka je tedy též nedůvodná.

ad 3) Závěry usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2018, sp. zn. 29 Cdo 3024/2016, soud prvního stupně v dané věci aplikoval správně. V odvolatelkami odkazovaném usnesení ze dne 5. 6. 2018, sp. zn. 28 Cdo 5101/2017 Nejvyšší soud uvedl, že, „Při výkladu časových účinků vývoje judikatury se konstantně dovozuje, že coby východisko platí v českém právním řádu tzv. incidentní retrospektivita nových právních názorů, tedy jejich aplikace na všechna probíhající řízení, jakož i případy budoucí s tím, že výjimečně nepoužití později se prosadivších názorů v dříve zahájených kauzách může být odůvodněno pouze specifiky konkrétních situací, jež zakládají intenzivnější zájem na ochraně legitimních očekávání a důvěry adresátů právních norem ve stabilitu právního řádu. Byť jsou tyto teze někdy vyslovovány s tím, že platí v kontextu horizontálních právních vztahů, není důvodu, aby se neprosadily též v právu procesním, kde se zásada, dle níž neurčují-li přechodná ustanovení nového předpisu jinak, použije se nové procesní právo také v řízeních zahájených přede dnem nabytí jeho účinnosti, uplatňuje i v rámci posuzování časového střetu norem obsažených v právních předpisech.“ Nutno však podotknout, že v uvedeném usnesení se dovolací soud zabýval incidentní retrospektivou nového právního názoru v oblasti procesního práva a důvodem, proč k tzv. incidentní retrospektivě nového právního názoru výjimečně nepřikročil, byla skutečnost, že ve věci byl již vydán pravomocný mezitímní rozsudek o důvodnosti základu nároku, jenž obstál v dovolacím přezkumu a nemohl již být procesně regulérním způsobem odpraven. Bylo by tedy naprostým popřením procesní ekonomie, pokud by ve věci řešené dovolacím soudem byl po více než 10 letech od podání žaloby konstatován nedostatek soudní pravomoci a byly-li by veškeré výstupy dosavadního řízení anulovány s poukazem na vývoj v náhledu zvláštního senátu na výklad pojmu, „spory z veřejnoprávní smlouvy“, k němuž došlo v průběhu řízení o odvolání proti konečnému rozhodnutí prvostupňového soudu. V posuzované věci k takové situaci nedošlo, přezkoumávané mezitímní usnesení soudu prvního stupně dosud právní moci nenabylo. Odvolatelkami tvrzené specifikum pro poskytnutí výjimky z incidentní retrospektivy nového právního názoru vytvořeného judikaturou změnou odvolací soud neshledal, když účastnice nemohly legitimně vzhledem k předmětu řízení (o přezkoumání přiměřenosti protiplnění) legitimně očekávat, že soudy nepřiznají navrhovatelům právo na jinou výši protiplnění,

než stanovil znalec NOVOTA, když určení výše přiměřeného protiplnění není otázkou skutkovou, nýbrž právní, vycházející z úvahy soudu o přiměřené (spravedlivé) výši protiplnění. Odvolací námitka proto důvodná není.

ad 4) Z odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2018, spisová značka 29 Cdo 3024/2016, jehož závěry soud prvního stupně na posuzovanou věc aplikoval, nevyplývá, že by se týkalo pouze nákupů akcií hlavním akcionářem, kterým bylo dosaženo získání alespoň 90 % podílu na základním kapitálu společnosti podle ustanovení § 183i odst. 1 obch. zák. V posuzované věci hlavní akcionář dne 1. 7. 2008 nabyl účastnické cenné papíry Společnosti v počtu 3 451 akcií za celkovou kupní cenu 1 760 010 Kč. Stalo se tak necelé dva měsíce předtím, než požádal o svolání mimořádné valné hromady podle § 183i obch. zák. Kupní cena jedné akcie činila 510 Kč. V době uzavření této kupní smlouvy vlastnil hlavní akcionář pouze 283 596 kusů akcií, což činilo 89,75 % základního kapitálu Společnosti. Hlavní akcionář tedy nesplňoval podmínky ustanovení § 183i odst. 1 obch. zák., dle kterého pouze osoba, která vlastní ve společnosti účastnické cenné papíry, jejichž souhrnná jmenovitá hodnota činí alespoň 90 % základního kapitálu společnosti, s nímž jsou spojena hlasovací práva a s nimiž je spojen alespoň 90 % podíl na hlasovacích právech ve společnosti, je oprávněná požadovat, aby představenstvo svolalo valnou hromadu, která rozhodne o přechodu všech ostatních účastnických cenných papírů společnosti na její osobu. Nákupem akcií Společnosti uskutečněným dne 1. 7. 2008 v počtu 3 451 kusů za cenu 510 Kč za jednu akcií získala účastnice č. 2 akcie Společnosti, jejichž souhrnná jmenovitá hodnota činila 90,843 % základního kapitálu Společnosti, čímž splnila podmínky pro zahájení procesu výkupu účastnických cenných papírů podle ustanovení § 183i a násl. obch. zák. V řízení bylo prokázáno, že kupní cena 510 Kč je tzv. prémiovou cenou, zahrnující přírážku za získání majority. Skutečnost, zda se jednalo o tzv. prémiovou cenu, zahrnující přírážku za získání majority, však pro posouzení věci rozhodná není. Ze závěrů Nejvyššího soudu uvedených v předmětném usnesení vyplývá, že přiměřené protiplnění za účastnické cenné papíry, které přecházejí na hlavního akcionáře v důsledku postupu podle § 183i a násl. obch. zák., zásadně nesmí být nižší než činila kupní cena, za kterou hlavní akcionář nabyl účastnické cenné papíry bezprostředně předtím, než požádal o svolání valné hromady podle § 183i odst. 1 obch. zák. Uvedený závěr platí i tehdy, šlo-li o tzv. prémiovou cenu zahrnující přírážku za získání majority. Transakce uskutečněná hlavním akcionářem dne 1. 7. 2008 svědčí tomu, že tržní cena akcií Společnosti byla vyšší než částka určená znaleckým posudkem. Tomu ostatně svědčí i transakce uskutečněná dne 22. 10. 2007, tj. cca devět měsíců předtím, než účastnice č. 2 požádala o svolání valné hromady podle § 183i odst. 1 obch. zák., byť u této transakce vzhledem ke způsobu prodeje není zřejmé, kdo byl nabyvatelem. 521 akcií Společnosti však bylo prodáno za cenu 850 Kč za jednu akcií.

34. Odvolací soud proto, shodně se soudem prvního stupně, za použití citovaných závěrů usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2018, spisová značka 29 Cdo 3024/2016, s nimiž se odvolací soud ztotožňuje, dospěl k závěru, že v dané věci je přiměřená výše protiplnění za jednu akcií společnosti 510 Kč.

35. Z vyložených důvodů odvolací soud postupoval podle § 219 o. s. ř. a napadené mezitímní usnesení soudu prvního stupně potvrdil, jelikož je ve výroku věcně správné. O výši uplatněných peněžitých nároků a o náhradě nákladů řízení před soudy všech stupňů bude rozhodnuto v konečném usnesení.

Poučení:

Do tohoto usnesení je přípustné dovolání k Nejvyššímu soudu do dvou měsíců od jeho doručení prostřednictvím soudu prvního stupně, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem

vyřešená právní otázka posouzena jinak. Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud (§ 239 o. s. ř.).

Praha 20. října 2023

JUDr. Lenka Grollová
předsedkyně senátu